

Jacob Lomholt Smidt
Hovslundvej 15
6100 Haderslev

Haderslev Kommune
Teknik og Miljø, Planlægning
Simmerstedvej 1a, 1. sal
6100 Haderslev

www.haderslev.dk

Dir. tlf. 74342158
tlsh@haderslev.dk

30-04-2020 • Sagsident: 19/30458 • Sagsbehandler: Tina Hjørne

Afslag på ansøgning om dispensation til nedlæggelse af dige nr. D00.094.850 på matr. nr. 22 Hoptrup ejerlav, Hoptrup

Afgørelse

Haderslev Kommune meddeler afslag på din dispensationsansøgning til lovliggørelse af et fjernet beskyttet dige på matr. nr. 22 Hoptrup ejerlav, Hoptrup efter museumslovens¹ § 29j, stk. 2, jf. § 29a.

Begrundelse for afgørelsen

Haderslev Kommune har truffet afgørelsen på baggrund af oplysninger, som er beskrevet i redegørelse og vurderinger.

Der er ved afgørelsen lagt vægt på, at

- diget er angivet på Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992,
- diget har en stor kulturhistorisk fortælleleværdi,
- diget har fungeret (vil fungere) som levested for dyr og planter samt som spredningsbiotop,
- diget har en landskabelig værdi,
- fjernelse af diget ikke har en samfundsmæssig interesse eller tilsvarende og dermed ikke kan betegnes som et "særligt tilfælde".

Sagsfremstilling

Haderslev Kommune har den 1. januar 2020 modtaget din ansøgning om dispensation til at opretholde de nuværende forhold, hvor dige nr. D00.094.850 er fjernet på matr. nr. 22 Hoptrup ejerlav, Hoptrup. Matriklen tilhører både dig og Hans Erik Smidt, og derfor er dette brev også sendt til Hans Erik Smidt. På vedlagte kort (bilag 1) er de registrerede diger vist med orange streg, og det fjernede dige er vist med rød streg.

Haderslev Kommune blev opmærksom på den fjernede digestrækning i forbindelse med anden sagsbehandling. På den baggrund sendte kommunen dig et brev (den 18. september 2019) med oplysning om partshøring og mulighed for at søge om dispensation til forholdet. Du har på baggrund af dette brev søgt om lovliggørende dispensation til at opretholde ændringen, dvs. fjernelse af digestrækningen.

¹ LBK nr. 358 af 08/04/2014

Digestrækningen ses på luftfoto fra 1995, men er væk på luftfoto fra 1999 (se kortbilag i bilag 1). Der er tale om et omfattende indgreb, hvor ca. 150 meter dige er fjernet.

Den resterende digestrækning ses på højdemodellen 2014-2015, hvor tværsnit viser, at diget har været mellem 0,4-0,5 m højt og 4-5 m bredt.

Du anfører i ansøgningen om dige nr. D00.094.850, at

- du frygter, at fremtidige skybrud kan komme med så meget vand, at I ikke kan lede vandet hurtigt nok væk fra lade og svinestalde, selv om I får drænet,
- et dige på tværs af marken vil give en større mængde vand hurtigere ved skybrud. Både ved egne bygninger og dræn, der løber ind under naboens maskinhus,

Digets biologiske værdi

Diget har haft en funktionel betydning som levested for dyr og planter samt som spredningsbiotop. I området er der levende hegn, flere småskove, mindre § 3-områder (vandhuller, enge, moser m.m.) og vandløb, hvor digerne er med til at skabe forbindelse mellem naturområderne.

Digets kulturhistoriske værdi

Kommunen har bedt Museum Sønderjylland om en udtalelse vedrørende diget. Det er Museum Sønderjyllands vurdering, at diget stammer fra udskiftningstiden i slutningen af 1700-tallet, og at det indgår i fortællingen om Hoptrup sogns historiske udvikling. Ifølge museet har diget en stor kulturhistorisk fortællerværdi, og en fjernelse af diget vil være et stort tab for kulturlandskabet.

Museets udtalelse ses i sin helhed i bilag 2.

Digets landskabelige værdi

Diget har med dets bevoksning og dets beliggenhed ovenfor et skrånende areal været meget synligt i landskabet og har derfor (haft) en landskabelig værdi.

Sagen har den 3. februar 2020 været forelagt Haderslev Kommunes Udvalg for Plan og Miljø.

Du har haft udkastet til denne afgørelse til kommentering, og du er ikke kommet med yderligere bemærkninger til sagen.

Kommunens vurdering

Museumslovens § 29a om beskyttede dige er en forbudsbestemmelse: "Der må ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende." Kommunen kan dog i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet. Forbuddet mod at ændre digers tilstand er et udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i at bevare sten- og jorddigerne. Reglerne om dispensation skal administreres restriktivt og en væsentlig jordbrugs- eller anden økonomisk eller rekreativ interesse er ikke en tilstrækkelig begrundelse for et indgreb.

Til trods for at det er omkring 20 år siden, at diget er blevet fjernet, så er Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis stadig meget restriktiv på dette område, og kommunen skal vurdere sagen på samme måde, som hvis der var søgt på forhånd.

Det er nuværende ejer, der skal lovliggøre forholdet, og klagenævnet lægger i tilsvarende sager vægt på beskyttelsesinteressen i forhold til digerne samt den præcedensvirkning, som en lovliggørende dispensation vil kunne få for fremtidige lignende sager.

Haderslev Kommune har truffet afgørelse på baggrund af ansøgningsmaterialet samt redegørelse og vurdering af ansøgningen.

Der er i afgørelsen lagt betydelig vægt på, at

- diget er angivet på Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992,
- diget har en stor kulturhistorisk fortælleleværdi,
- diget har fungeret (vil fungere) som levested for dyr og planter samt som spredningsbiotop,
- diget har haft en landskabelig værdi,
- fjernelse af diget ikke har en samfundsmæssig interesse eller tilsvarende og dermed ikke kan betegnes som et "særligt tilfælde".

Kommunen har ud fra ovenstående vurderet, at der ikke i denne sag er tilstrækkeligt tungtvejende grunde til at lovliggøre fjernelsen af diget med en dispensation.

På den baggrund meddeles der afslag på din ansøgning om dispensation.

Lovliggørelse

Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der afgør i hvilket omfang, der skal ske retablering af det fjernede dige, da der i forhold til beskyttede sten- og jorddiger er delt myndighedsansvar mellem kommunen og Slots- og Kulturstyrelsen efter museumslovens kapitel 8a.

Denne afgørelse er derfor også sendt til Slots- og Kulturstyrelsen.

Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold jf. museumslovens § 29p.

Lovgrundlag

- Museumsloven, lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014
- Digebekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013

Det kræver kommunens dispensation fra museumslovens § 29a, hvis man vil ændre i et beskyttet dige. Ifølge denne bestemmelse må der ikke uden kommunens forudgående dispensation foretages ændringer af sten- og jorddiger og lignende. Museumslovens § 29a er en forbudsbestemmelse, som der kun i særlige tilfælde kan dispenseres fra.

Formålet med lovgivningen er at beskytte digerne som vigtige elementer i kulturlandskabet. Digerne viser tidligere tiders arealudnyttelse og ejendomsforhold og bidrager til et afvekslende landskab. Desuden fungerer digerne som spredningskorridor for plante- og dyrelivet. Når digerne bevares, sikres de kulturhistoriske, biologiske og landskabelige interesser, der er knyttet til dem. Ifølge digevejledningen² er et dige beskyttelsesværdigt, hvis blot én af interesserne er betydelig.

² Vejledning om beskyttede sten- og jorddiger, Kulturarvsstyrelsen juni 2009

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at andre diger (end stendiger, m.v.), der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992, er omfattet af museumslovens § 29a.

Det aktuelle dige er angivet på det nævnte kortværk. Diget er således beskyttet efter museumslovens § 29a.

Kommunen skal behandle din ansøgning som om, der var søgt på forhånd, og der kan kun meddeles dispensation i "særlige tilfælde".

Bilag IV arter

Indenfor 350-530 m fra diget er der registreret bilag IV arter. Det drejer sig om løvfrøer. Det vurderes dog ikke, at reetablering af diget vil skade levevilkårene for løvfrøer i området.

Natura 2000

Ejendommen/matriklen ligger ikke indenfor Natura 2000 område. Nærmeste Natura 2000 område er Pamhule Skov og Stevning Dam, der ligger ca. 3,7 km nord for diget.

Forholdet til museumsloven

Hvis der findes spor af fortidslevn under jordarbejde, skal arbejdet standses. Fundet skal straks anmeldes til Museum Sønderjylland, tlf.: 7452 7566, e-mail: planer@msj.dk (jf. museumslovens § 27, stk. 2).

Offentliggørelse

Afgørelsen offentliggøres **den 30. april 2020** på Haderslev Kommunes Høringsportal på blivhoerthaderslev.dk

Klagebestemmelser

Du kan, indenfor 4 uger fra modtagelsen af afgørelsen, klage over afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Afgørelsen kan også påklages af en række interesseorganisationer m.fl. Se klagevejledningen i bilag 4.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, skal Miljø- og Fødevareklagenævnets endelige afgørelse afventes.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der i medfør af offentlighedslovens § 7 er mulighed for aktindsigt i sagen. Ligeledes skal kommunen efter persondataloven gøre opmærksom på, at dine henvendelser og øvrige oplysninger i sagen bliver registreret i Haderslev Kommune.

Hvis du har spørgsmål til sagen, er du velkommen til at kontakte undertegnede.

Venlig hilsen

Tina Hjørne
Naturmedarbejder

Bilag

1. Kortbilag og fotos
2. Museum Sønderjyllands udtalelse
3. Vejledning i forhold til vedligeholdelse af diget
4. Klagevejledning

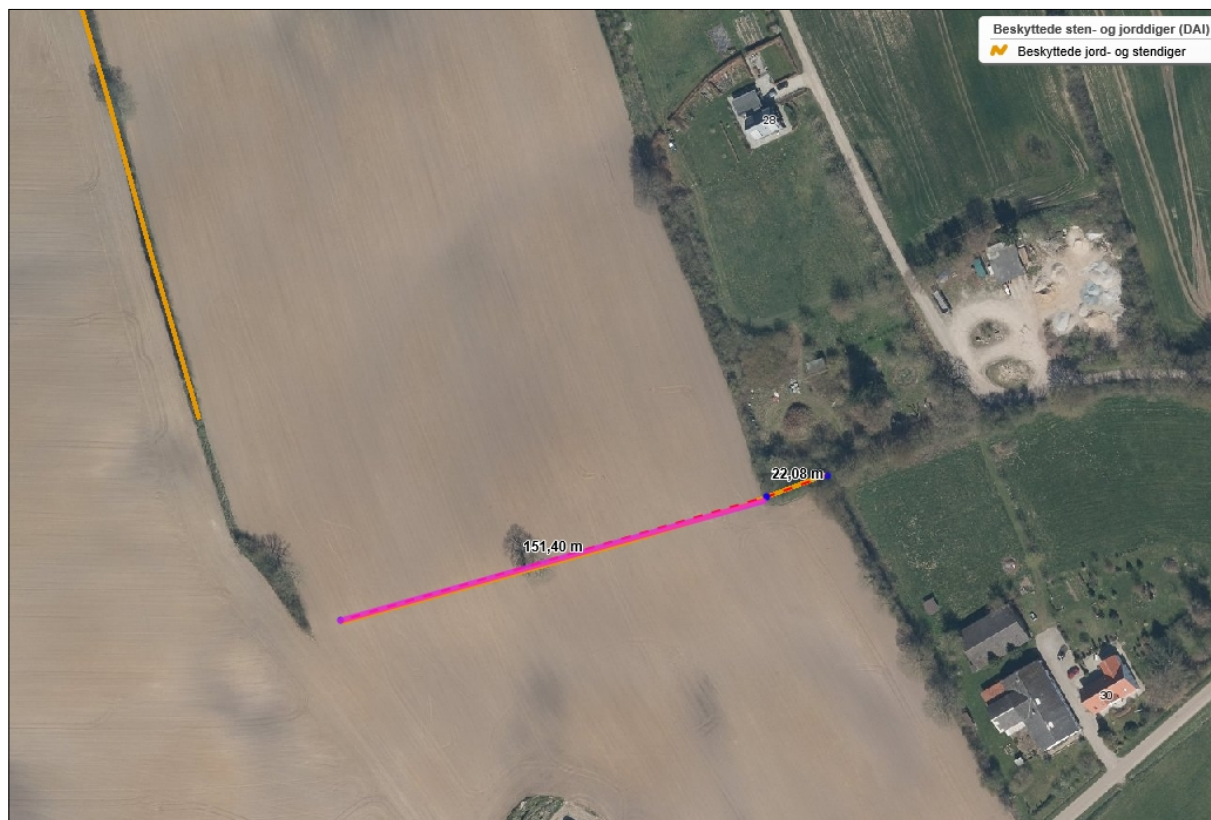
Kopi af afgørelsen er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening; dnhaderslev-sager@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité, v/ Bent Karlsson; bent.karlsson1@outlook.dk
- Dansk Ornitologisk Forenings Hovedforening; natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Sønderjylland v/ Jørn V. Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev; haderslev@dof.dk
- Friluftsrådet, v/ Martin Martinsen, Birkevej 5a, 6100 Haderslev; m.martinsen@mail.tele.dk
- Friluftsrådet; fr@friluftsradet.dk
- Museum Sønderjylland, att. Tenna Kristensen, Dalgade 7, 6100 Haderslev; tekr@msj.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen; fortidsminder@slks.dk og lmc@slks.dk

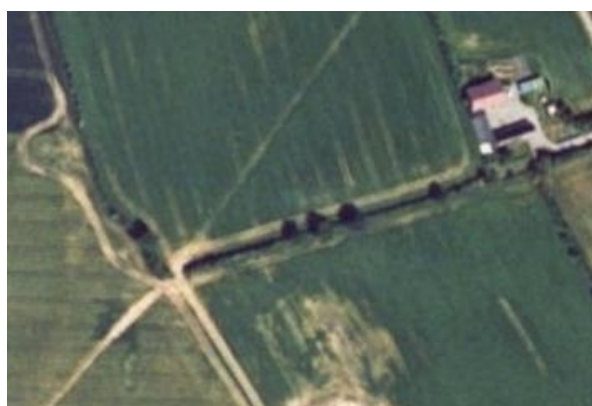

Bilag 1

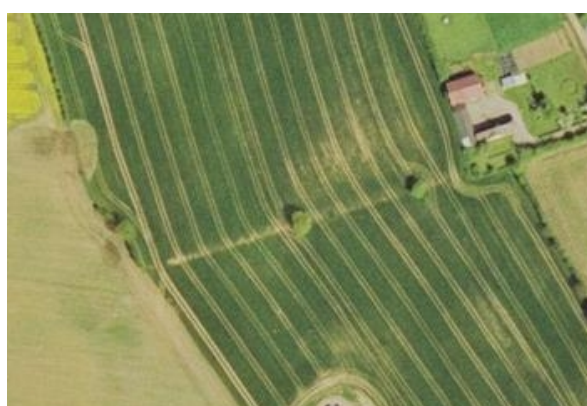
Kortbilag og fotos

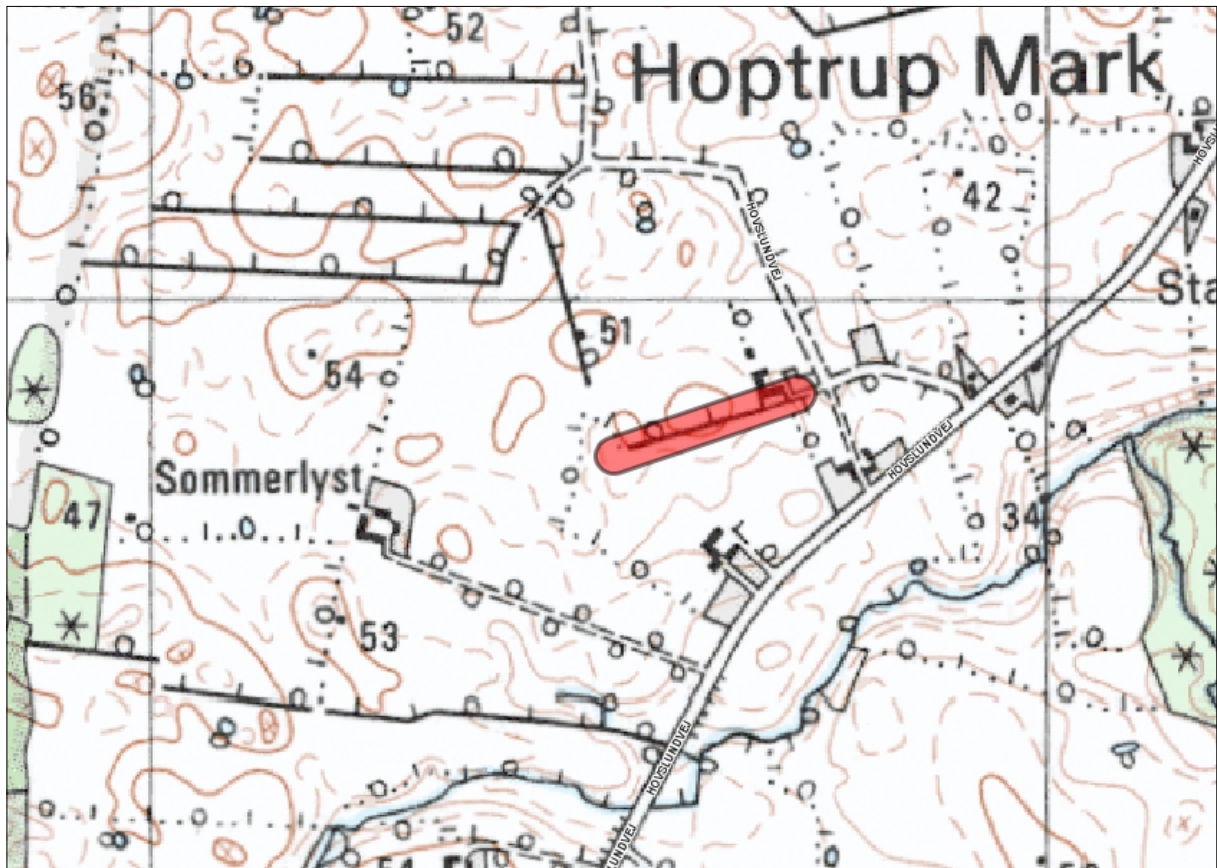
Luftfoto fra 2019. Den lyserøde streg markerer den fjernede digestrækning (D00.094.850) på matr. nr. 22 Hoptrup ejerlav, Hoptrup. Øvrige beskyttede diger er markeret med orange streg.

Luftfoto fra 1995. Diget eksisterer.

Luftfoto fra 1999. Diget er fjernet.

Diget (markeret med rød) vist på kort DTK/4-cm kort (trykt 1977-1992).

Diget (den østlige del af digestrækningen) har ligget ovenfor skråningen, og egetræet har stået i diget, ifølge Jacob Smidt.

Bilag 2 Museum Sønderjyllands udtalelse

Haderslev

MUSEUM SØNDERJYLLAND | VIDEN OG SAMLINGER | ARKÆOLOGI
ARKÆOLOGI HADERSLEV | DALGADE 7 | DK-6100 Haderslev | T +45 65 370 801
PLANER@MSJ.DK

Haderslev Kommune
Teknik og Miljø, Planlægning
Simmerstedvej 1a
6100 Haderslev

Att.: Tina Lawaetz Skovgaard Hjørne

Dato: 12/6 2019

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev | Sagsnr: 19/5776-8.2.2.

Kulturhistorisk udtalelse vedr. beskyttet dige D00.094.850, matr. 22, Hoptrup ejerlav, Haderslev kommune:

Museet har vurderet det ovennævnte beskyttede dige, som lå i den sydvestlige del af Hoptrup Sogn i et kuperet terræn med kløfter og smådale. Det berørte dige lå i et område, som kaldes Hoptrup Mark sydvest for landsbyen Hoptrup. Navnet Hoptrup Mark indikerer, at området hørte under landsbyen og var det område som landsbyens bønder dyrkede i fællesskab frem til udskiftningen i slutningen af 1700-tallet.

Diget er markeret på de historiske kort, blandt andet på to udskiftningskort. Det ene udskiftningskort stammer fra 1799 og det andet er en kopi af 1799 kortet. Kopien er udfærdiget 1869 med enkelte rettelser. Derudover findes diget også markeret på det preussiske kort fra 1880'erne. På begge udskiftningskort kan man se, at en del af områdets marker benævnes "Landbohls Lycken". Landbol var landsbyens husmænd og flere af disse har fået tildelt jord netop på Hoptrup Mark, sammen med flere af landsbyens større gårde. Det berørte dige ligger i forlængelser af en lille stikvej og adskiller flere marker tilhørende forskellige bønder med ejendomme i Hoptrup. I første halvdel af 1800-tallet er flere af landsbyens gårde udflyttet og på de små "Landbohls Lycken" opføres flere mindre husmandssteder.

Diget har derfor en stor kulturhistorisk fortællerværdi. Det stammer fra udskiftningstiden i slutningen af 1700-tallet og det indgår i fortællingen om Hoptrup sogns historiske udvikling. Områdets uregelmæssige udskiftningssystem, hvoraf en stor del stadig er bevaret, tyder på, at det ikke har været nogen helt let opgave, at få jorden retfærdigt fordelt, når der både skulle tages hensyn til det kuperede terræn og gårdenes forskellige størrelse. Diget kan med sin beliggenhed fortælle om tidligere tiders udnyttelse af jorden og om de udfordringer og særlige vilkår, som dette områdes bønder stod overfor.

Det er derfor museets vurdering, at en fjernelse af diget vil være et stort tab for kulturlandskabet.

Med venlig hilsen

TENNA R. KRISTENSEN

MUSEUMSINSPEKTØR – FREDEDE FORTIDSMINDER OG BESKYTTEDE DIGER
T +45 65 37 08 22 M +23 45 70 30
TEKR@MSJ.DK

Bilag 3 Vejledning i forhold til vedligeholdelse af diget

Almindelig vedligeholdelse

Almindelig vedligeholdelse i form af reparation af kortere strækninger af stendiger, hvor sten er skredet ned, betragtes ikke som en ændring af tilstanden, ligesom udbedring af mindre, sammensunkne partier af jorddiger med jord eller græstørv heller ikke kræver dispensation.

Derimod kræver det dispensation at udføre en mere omfattende opretning af jord- eller græstørvsdiger.

Stød og rødder

At trække stød og rødder op efter en bevoksning på et dige, kræver også dispensation. Det skyldes, at fremgangsmåden kan ødelægge diget eller ændre det.

Gødskning og sprøjtning

Gødskning eller brug af bekæmpelsesmidler kræver dispensation, da det kan beskadige eller nedbryde diget og dets plante- og dyreliv. Højtryksspuling af stendiger medfører også en ændring af tilstanden, da det ændrer stenenes overflade og digets funktion som vigtigt levested for planter og dyr.

Beskæring af træer m.v.

Digets evt. bevoksning med træer og buske er ikke beskyttet. Derfor er der heller ikke et forbud mod indgreb i beplantning eller bevoksning på et dige i form af traditionel beskæring af træer og buske.

Fældning af træer eller buske på diget ved afsavning ved roden betragtes heller ikke som en tilstandsændring.

Eksisterende levende hegn på et dige kan også udbedres ved indplantning af enkelte træer eller buske uden tilladelse.

Hegn og dyrkning

Det er tilladt at dyrke eller plante hegn op til et beskyttet sten- og jorddige. Men i stedet for et levende hegn ved siden af diget, kan eksisterende beplantning på diget med fordel plejes og suppleres ved manuel indplantning. Etablerer man et levende hegn ved siden af et dige, er det mindst ødelæggende for diget som levested for flora og fauna, hvis hegnet bliver plantet på skyggesiden.

Der må ikke pløjes eller graves så tæt ind til et dige, at det skrider ud.

Bilag 4 Klagevejledning - Museumsloven

Afgørelser truffet af kommunen i henhold til museumslovens § 29a kan i medfør af § 29t, stk. 1 påklages efter følgende regler:

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klage indgives til Miljø- og Fødevareklagenævnet via Klageportalen, som du finder via link naevneneshus.dk. Du logger på f.eks. med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Haderslev Kommune, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du som privatperson klager, skal du betale et gebyr på kr. 900. Virksomheder og organisationer betaler et gebyr på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Haderslev Kommune, Haderslev Kommune, Teknik og Miljø, Simmerstedvej 1A, 1., 6100 Haderslev med påført sagsnummer eller til naturogvand@haderslev.dk og skriv venligst sagsnummeret i emnefeltet. Haderslev Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En tilladelse må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Er der klaget rettidigt, må tilladelsen ikke udnyttes medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Kommunens afgørelse kan indbringes for domstolene. Det skal ske inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort (museumslovens § 29x). Hvis sagen påklages er fristen 6 måneder efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse.

Om betalingen

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af klagen, at privatpersoner indbetaler et gebyr på 900 kr., mens virksomheder og organisationer betaler et gebyr på 1.800 kr. Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
2. klageren får helt eller delvist medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen af klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1. der er indledt forhandling med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
2. klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft afgørelsesudkast i partshøring.